

งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา RESEARCH WORKS AND LITERATURE ON BUDDHISM

บรรยายโดย

ดร.ฤทธิชัย แกมภาค

ป.ธ. ๓, ศศบ.(รัฐศาสตร์),

MA(Pol.Sc.),Ph.D.(Soc.Sc.)

วันเสาร์ เวลา 14.15 - 16.15 น.

รายละเอียดของรายวิชา(มคอ.๓)

▶ งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

<https://www.gotoknow.org/blog/rittichaibuddhism>

- ▶ ให้นิสิตสำรวจรายชื่องานวิจัย/วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาจากแหล่งต่างๆ รูป/คนละ ๑ เรื่อง ให้ศึกษาให้ประเด็นดังต่อไปนี้ (เขียนด้วยลายมือ ไม่เกิน ๕ หน้ากระดาษ A4)
- ▶ ๑. ชื่องานวิจัย หรือชื่อวิทยานิพนธ์
- ▶ ๒. ภูมิหลังหรือความเป็นมาของการวิจัย/วิทยานิพนธ์
- ▶ ๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัยการวิจัย/วิทยานิพนธ์
- ▶ ๔. วิธีการดำเนินการวิจัยการวิจัย/วิทยานิพนธ์
- ▶ ๕. ผลการวิจัยหรือข้อค้นพบ
- ▶ ๖. บอกเว็บไซต์ที่ทำการค้นคว้า

▶ ข้อมูลงานวิจัย

๑. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย มจร.

[HTTP://WWW.MCU.AC.TH/SITE/THESISCONTENT.PHP](http://www.mcu.ac.th/site/thesiscontent.php)

๒. วิจัย&วิทยานิพนธ์ - THAILIS (TDC)

[HTTP://TDC.THAILIS.OR.TH/TDC/BASIC.PHP](http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php)

มนุษย์คือสัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล ??????

WHAT

WHY

WHEN

HOW

บทที่ ๑

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัยและวรรณกรรม ทางพระพุทธศาสนา

การแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

- ▶ มี ๕ ขั้นตอน
- ▶ ๑. กำหนดปัญหา (Identifying the problem)
- ▶ ๒. ตั้งสมมติฐาน (Setting Hypothesis)
- ▶ ๓. เก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting Data)
- ▶ ๔. วิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing Data)
- ▶ ๕. สรุปผล (Drawing Conclusion)

การทำวิจัยทางพระพุทธศาสนา

▶ มี ๒ ด้าน

▶ **ด้านที่ ๑** ศึกษาพระพุทธศาสนาเพื่อเข้าใจสังคมไทยและเพื่อประโยชน์ของสังคมไทย คือศึกษาพระพุทธศาสนาในแง่ที่เป็นรากฐานและเป็นองค์ประกอบของสังคมและวัฒนธรรมไทย

▶ **ด้านที่ ๒** คือการศึกษาพระพุทธศาสนา ในแง่ที่เป็นจุดสนใจของวิชาการทางโลกหรือของปัญญาชนในยุคปัจจุบัน

▶ พระเทพเวที(ป.ปยุตฺโต)

งานวิจัย หมายถึง ?

- ▶ กระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่มีระบบและมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

ความหมายการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **-งาน** หน้าที่หรือกิจที่ต้องทำ
- ▶ **-วิจัย** การค้น การรวบรวม การตรวจตรา การสอบสวน หรือ การเลือกเฟ้น
- ▶ **-สรุป** เป็นหน้าที่หรือกิจที่ต้องทำเกี่ยวกับการค้นคว้า การรวบรวม การตรวจตรา การสอบสวน หรือการเลือกเฟ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้จริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- ▶ -

ความหมายการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **-งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา** งานที่ต้องทำเกี่ยวกับการค้นคว้า การรวบรวม การตรวจตรา การสอบสวน หรือการเลือกเฟ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้จริงทางด้านพระพุทธศาสนา

จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **๑.เพื่อการบรรยาย(Description)** บรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆว่า มีลักษณะอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีการเปลี่ยนหรือไม่อย่างไร
- ▶ **๒.เพื่อการอธิบาย(Explanation)** อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ที่เป็นผลเชื่อมโยงไปหาสาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้นว่ามีความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลต่อกันในลักษณะอย่างไรบ้าง

จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **๓.เพื่อการทำนาย (Prediction)** จากการศึกษาความสัมพันธ์ทำให้เราสามารถทำนายหรือคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่า เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น จะมีเหตุการณ์ใดติดตามมา
- ▶ **๔.เพื่อการควบคุม (Control)** เมื่อสามารถทำนายเหตุการณ์ต่างๆ จึงทำให้สามารถควบคุมเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ไม่มีประโยชน์ ไม่ให้สิ่งดังกล่าวเกิดขึ้นได้

สรุปจุดมุ่งหมายของงานวิจัย

- ▶ การวิจัยทั่ว ๆ ไป เพื่อบรรยาย เพื่ออธิบาย เพื่อทำนายและเพื่อควบคุม
- ▶ การวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้รู้จักตัวเราเอง เพื่อเอาไปใช้ในเชิงวิชาการสมัยใหม่และเพื่อความ เป็นผู้ นำ และ เป็นผู้ ให้แก่อารยธรรมโลกหรือเพื่อไปช่วยแก้ปัญหาโลก

ความรู้จริงทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **๑.ความรู้ระดับโลกียะ**- เข้าถึงได้ด้วยสุตมยะปัญญาและจินตามยปัญญา
- ▶ **๒. ความรู้ระดับโลกุตตระ**- เข้าถึงได้ด้วยภาวนามยปัญญา

ลักษณะสำคัญของการวิจัย

- ▶ ๑. เป็นกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ
- ▶ ๒. เป็นกระบวนการหรือการกระทำที่มีระบบระเบียบ
- ▶ ๓. เป็นการกระทำที่มีจุดประสงค์ที่แน่นอน

ลักษณะของการวิจัยและงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ ๑. เป็นกิจกรรมที่ใช้ปัญญา – การวิจัยใช้ ความรู้ ความคิด
ความสามารถ
- ▶ ๒. เป็นการแสวงหาความรู้ – เรื่องที่ยังไม่ชัดเจน ยังไม่ปรากฏ
ความรู้
- ▶ ๓. เป็นการสร้างสรรค์ผลวิจัย – ทำให้เกิดความรู้ใหม่ มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่
- ▶ ๔. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจน – แน่นนอน ชัดเจน
- ▶ ๕. มีระบบแบบแผน – เป็นขั้นตอนตามกระบวนการ แบบแผนของการ
วิจัยประเภทนั้นๆ

ลักษณะของการวิจัยและงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ ๖. ใช้เครื่องมือเทคนิคที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ -แบบสอบถาม
- ▶ ๗. มีการจัดทำกับข้อมูลที่รวบรวมมา –จัดกลุ่ม คำนวณค่าสถิติ

วิเคราะห์ แปลผล สรุปผล

- ▶ ๘. ดำเนินการอย่างรอบคอบ รัดกุม - ป้องกันความผิดพลาด
- ▶ ๙. ไม่มีอคติใดๆ – ให้ได้ข้อความจริง หรือสัจจะ
- ▶ ๑๐. ยึดหลักเหตุผล –กระทำบนพื้นฐานของหลักเหตุผล ตอบได้

ชัดเจน

การวิจัยทางพระพุทธศาสนาเป็นการแสวงหาความรู้ ๒ ด้าน

ด้านที่ ๑ เป็นการแสวงหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับวัตถุ(สสาร) - เป็นกิจกรรมที่ใช้ปัญญา เป็นการแสวงหาความรู้ แบบอนุमान(จินตามยปัญญา) และแบบอุปมาน(สุตมยปัญญา)

▶ ด้านที่ ๒ เป็นการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีใช้วัตถุ(อสสาร) เป็นความรู้ความจริงประเภท ภาวนามยปัญญา

ประเภทของงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **๑.แบ่งตามประโยชน์ที่ได้รับจากผลงานวิจัย**
- ▶ **๑.๑ การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน** (Pure Research or Basic Research) วิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสร้างเป็นกฎหรือทฤษฎี
- ▶ **๑.๒.การวิจัยประยุกต์** (Applied Research) การวิจัยที่เน้นการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
- ▶ **๑.๓.การวิจัยเชิงปฏิบัติการ** (Action Research) การวิจัยที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานในทันที เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ประเภทของงานวิจัย

▶ ๒.แบ่งตามระเบียบวิธีวิจัย

- ▶ ๒.๑.การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) การวิจัยที่หาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นผ่านมาแล้วในอดีต โดยเก็บข้อมูลจากหลักฐานที่ยังเหลืออยู่
- ▶ ๒.๒.การวิจัยเชิงบรรยาย (Description Research) การวิจัยที่มุ่งบรรยายถึงลักษณะหรือสภาพที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นๆ โดยตรง
- ▶ ๒.๓.การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) การวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใต้การจัดกระทำทดลองที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

ประเภทของงานวิจัย

- ▶ ๓.แบ่งตามประเภทของข้อมูล
- ▶ ๓.๑. **การวิจัยเชิงปริมาณ** (Quantitative Research) การวิจัยที่มุ่งศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ มุ่งทดสอบสมมติฐาน
- ▶ ๓.๒. **การวิจัยเชิงคุณภาพ** (Qualitative Research) การวิจัยที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ของสังคมในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงในธรรมชาติ โดยผู้วิจัยจะมีบทบาทในการดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง

ประเภทของงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

ตามที่เสนอของพระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา)

มี ๘ กลุ่ม

- ๑) ทฤษฎีหรือหลักการในทางพระพุทธศาสนา
- ๒) ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา
- ๓) วิเคราะห์คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา
- ๔) ประวัติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
- ๕) สถาปัตยกรรม ประติมากรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๖) ภาษาและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๗) พระพุทธศาสนาหรือปรัชญากับศาสตร์สมัยใหม่
- ๘) ทรรศนะ ทำทีของบุคคลต่อหลักธรรม หรือลัทธิ
- ๙) สัมฤทธิผล ประสิทธิภาพของการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ขอบเขตของงานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

- ▶ **๑. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย** เช่น การศึกษาเฉพาะนิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ ๑ มจร. วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
- ▶ **๒. ขอบเขตด้านตัวแปร**
 - ▶ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยกระบวนการกลุ่ม
 - ▶ ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
- ▶ **๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา** เช่น ศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายวิชา งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ▶ **๔. ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย** ใช้ภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๐

ประโยชน์ของงานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

- ▶ เกิดองค์ความรู้ใหม่
- ▶ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้
- ▶ พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่
- ▶ ปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- ▶ ช่วยตรวจสอบ ทฤษฎี กฎเกณฑ์ต่างๆ

การวิจัยกว่า 75 ปี ของ Harvard Study of Adult Development ที่ ‘ความสุขคืออะไร’

มีหลักใหญ่ใจความสำคัญ 3 ข้อคือ

1. CONNECTION IS REALLY GOOD FOR US, LONELINESS KILLS.

ความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้าง ทั้งคู่ครอง เพื่อน ครอบครัว สังคม จะทำให้คุณมีความสุข แข็งแรง และมีชีวิตที่ยืนยาว ตรงข้ามกับความเหงาที่จะทำให้คุณมีความสุขน้อยลง และร่างกายกับสมองจะเสื่อมเร็วขึ้นส่งผลให้มีชีวิตที่สั้นลง

2. QUALITY IS NOT QUANTITY. รูปแบบและปริมาณของความสัมพันธ์ไม่ใช่สิ่ง
ที่จำเป็นที่สุด เช่น ความรักของคนสองคนต้องจบลงที่ การแต่งงานเท่านั้น แต่สิ่งที่
บ่งชี้คือ ‘คุณภาพของความสัมพันธ์’ ต่างหาก

3. GOOD RELATIONSHIPS DON'T JUST PROTECT OUR BODIES THEY PROTECT OUR BRAINS. ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้สุขภาพร่างกายและสมองใช้งานได้ดี หมายถึงความสัมพันธ์ที่ราบรื่น และการที่รู้ว่ามีคนที่คุณพึ่งพาได้จริงอยู่

กิจกรรมก่อนเรียนครั้งที่ ๑/ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๖๐.

- ▶ ๑. ความหมายของงานวิจัยทั่วไปและงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา เหมือนหรือต่างกันอย่างไร ?
- ▶ ๒. งานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนามีลักษณะอย่างไร
- ▶ ๓. ประเภทของงานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็นกี่ประเภท ได้แก่อะไรบ้าง ?
- ▶ ๔. ขอบเขตของงานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนามีอย่างไรบ้าง ?
- ▶ ๕. นิสิตคาดหวังว่าจะได้อะไรจากการศึกษางานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา?

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวรรณกรรม
ทางพระพุทธศาสนา

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ประเด็นการศึกษา

- ๑) ความหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๒) จุดมุ่งหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๓) ลักษณะของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๔) ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

*ความหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมฝรั่งเศส งานนิพนธ์ ฯลฯ (พจนานุกรมฯ ๒๕๔๒)

-วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนหรือข้อเขียนทุกประเภทไม่จำเพาะว่างานนั้นจะมีสรรพคุณด้านเนื้อหาเหมือนกับวรรณคดีหรือไม่ก็ตาม (พระศรีวิสุทธิคุณ สฤษฏ์ ประชาตุ)

-วรรณกรรม หมายถึง ภาษาอังกฤษคำว่า Literature Work or Genera.

Literature

*ความหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง งานเขียนหนังสือทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา รวมไปถึงงานเขียนและงานวิจัยที่นักวิชาการได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมไว้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

*วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

- ๑) วรรณกรรมที่อยู่ใน**ชั้นบาลี** ได้แก่ พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและที่แปลเป็นภาษาอื่นๆ เรียบร้อยแล้ว เป็นประเภทรักษาคำสอนที่เป็นพุทธวจนะ
- ๒) วรรณกรรมที่จัดอยู่ใน**ชั้นอรรถกถา** ได้แก่ คัมภีร์ที่ใช้อธิบายขยายความที่ปรากฏในชั้นบาลีให้มีความชัดเจนขึ้นอีกระดับ
- ๓) วรรณกรรมที่จัดอยู่ใน**ชั้นฎีกา** ได้แก่ คัมภีร์ที่อธิบายขยายความคัมภีร์อรรถกถา เช่น ฎีกาพาหุง เป็นต้น
- ๔) วรรณกรรมที่จัดอยู่ใน**ชั้นโยชนา** ได้แก่ คัมภีร์ประเภทที่บอกสัมพันธ์ศัพท์บาลีว่า ศัพท์ไหนเข้ากับศัพท์ไหนในต้นฉบับนั้นๆ เช่น คัมภีร์โยชนาภิฎาสังหคะ เป็นต้น

*วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท(ต่อ)

๕) วรรณกรรมที่เป็นงานเขียนในลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ได้จัดเข้าในลักษณะ ๔ ประเภทข้างต้น เช่น วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นงานเขียนเชิงวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ งานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่บรรจุข้อมูลที่เป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาด้วย เป็นต้น

วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

สรุป งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง งานเขียน หนังสือทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา โยชนา รวมไปถึงงานเขียนทางด้านพระพุทธศาสนาในรูปแบบอื่นๆ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่บรรจุข้อมูลคำสอนทางพระพุทธศาสนาด้วย

* จุดมุ่งหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-จุดมุ่งหมายหลัก ได้แก่ **มุ่งสอนคนให้เว้นชั่ว** ก้าวบาป และทำ
จิตของตนให้ขาวรอบ

-จุดมุ่งหมายรอง ได้แก่ จุดมุ่งหมายในแต่ละเรื่อง แต่ละประเภท
ที่เขียนขึ้นเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหลัก

* จุดมุ่งหมายของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-วรรณกรรมคำเทศน์ ได้แก่ วรรณคดีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ที่มุ่งสอนคนให้รู้ดีรู้ชั่ว กล่อมเกลาจิตใจ ให้ประณีต งดงามขึ้น เช่น ไตรภูมิพระร่วง มหาชาติคำหลวง พระมาลัยคำหลวง เป็นต้น

-วรรณกรรมคำสอน ได้แก่ วรรณกรรมที่เป็นคำแนะนำในการดำเนินชีวิต เช่น สุภาษิตพระร่วง สุภาษิตสอนหญิง กฤษณาสอนน้อง โลกนิติ คำโคลง เป็นต้น

*จุดมุ่งหมายของวรรณกรรมคำเทศน์

๑) มุ่งแสดงหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา

๒) มุ่งเน้นคุณค่าหลักพุทธธรรมและความสูงส่งของพระพุทธศาสนาคือให้ตระหนักถึงคุณค่าพระรัตนตรัย

๓) มุ่งแสดงให้เห็นถึงความดีงามของการบำเพ็ญ
บารมี

๔) มุ่งให้ศึกษาหลักคำสอนโดยผ่านวรรณกรรม

๕) มุ่งให้เข้าใจโลกตามความเป็นจริง

๖) มุ่งแสดงประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา

**สรุปจุดมุ่งหมายของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-จุดมุ่งหมายของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
คือ การมุ่งสอนมนุษย์ให้รู้เกี่ยวกับเรื่องของบาปบุญ คุณ
โทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ มุ่งสอนคนให้รู้จักการละ
เว้นชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้สะอาด

* ลักษณะของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

พระราชปริยัติ (สฤษฏ์ สิริธโร) ได้แบ่งลักษณะของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาไว้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ๑) ลักษณะที่นำเนื้อหาจากพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์อื่นๆ โดยตรงมาแต่งหรือแปลใหม่
- ๒) ลักษณะที่นำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาแต่งเพื่อแสดง **ความเลื่อมใสศรัทธา** ในพระพุทธศาสนา หรือ **บันทึกเหตุการณ์** บางอย่าง แล้วแทรกความรู้สึกรักนึกคิดเข้าไป

* ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

- วรรณกรรมโดยทั่วไปจะมีหลายประเภท เช่น
 - แบ่งตามลักษณะการประพันธ์
 - แบ่งตามลักษณะเนื้อเรื่อง
 - แบ่งตามลักษณะการถ่ายทอด
 - แบ่งตามลักษณะต้นกำเนิดของวรรณกรรม
 - แบ่งตามรูปแบบวัสดุและสื่อที่นำเสนอ
 - แบ่งตามแหล่งกำเนิดของวรรณกรรม

ฯลฯ

* ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๑) แบ่งตามลักษณะคำประพันธ์ จะได้ ๒ ประเภท คือ

๑.๑) วรรณกรรมร้อยแก้ว - ความเรียงทั่วไป

- บันเทิงคดี มุ่งความบันเทิง

- สารคดี เขียนจากความจริง มุ่งให้ความรู้

๑.๒) วรรณกรรมร้อยกรอง เป็นระเบียบตาม

บัญญัติแห่งฉันทลักษณ์

* ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๒) แบ่งตามลักษณะเนื้อเรื่อง จะได้ ๒ ประเภท คือ

๒.๑) วรรณกรรมบริสุทธิ์ (Pure Literature)
- แ่่งขึ้นจากอารมณ์สะท้อนใจต่างๆ

๒.๒) วรรณกรรมประยุกต์ (Applied Literature)
- มีเจตนาที่สนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

* ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๓) แบ่งตามลักษณะการถ่ายทอด มี ๒ ประเภท คือ

๓.๑) วรรณกรรมมุขปาฐะ

๓.๒) วรรณกรรมลายลักษณ์อักษร

๔) แบ่งตามลักษณะต้นกำเนิดของวรรณกรรม มี ๒

๔.๑) วรรณกรรมปฐมภูมิ (Primary Source)

๔.๒) วรรณกรรมทุติยภูมิ (Secondary Source)

* ประเภทของงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๕) แบ่งตามรูปแบบวัสดุและสื่อที่เสนอ

๕.๑) วรรณกรรมในรูปของวัสดุสิ่งพิมพ์

(Printed Material)

๕.๒) วรรณกรรมในรูปของวัสดุไม่ตีพิมพ์

(Non-Printed Materials)

๔. การวิเคราะห์งานวรรณกรรมทาง พระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ประเด็นการศึกษา

- ๑) ความหมายของการวิเคราะห์
- ๒) วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์
- ๓) ประโยชน์ของการวิเคราะห์ และ
- ๔) แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทาง

พระพุทธศาสนา

ความหมายของการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-**การวิเคราะห์** หมายถึง การแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้

-การวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ของงานเขียนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จนสามารถมองเห็นรายละเอียดของสิ่งที่เราแยกออกมาได้อย่างชัดเจน

ความเป็นมา ลักษณะคำประพันธ์ **เรื่องย่อ เนื้อเรื่อง แนวคิด**
จุดมุ่งหมาย เจตนาของผู้เขียน คุณค่า

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

- เพื่อให้พิจารณาเห็นถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏใน
วรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ เช่น ความเป็นมา ลักษณะคำประพันธ์
 ฯลฯ

ประโยชน์ของการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

- ๑) ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ ได้ครบถ้วน
- ๒) ทำให้เกิดความเข้าใจในวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ ได้แจ่มแจ้งชัดเจน ทราบจุดประสงค์ของผู้เขียนได้ดี
- ๓) ทำให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรม
- ๔) สามารถอธิบายข้อเท็จจริงของวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ ให้บุคคลอื่นทราบได้อย่างชัดเจน

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

แนวทางการวิเคราะห์ฯ ควรวิเคราะห์ใน ๖ ประเด็น

๑) ความเป็นมา

-ประวัติหนังสือ ประวัติผู้แต่ง

๒) ลักษณะของคำประพันธ์

๓) เรื่องย่อ

๔) เนื้อเรื่อง

๕) แนวคิด จุดมุ่งหมาย

๖) คุณค่าของวรรณกรรม

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

แนวทางการวิเคราะห์ฯ ควรวิเคราะห์ใน ๖ ประเด็น

๑) ประเด็นที่ ๑ ความเป็นมา = ควรวิเคราะห์ให้เห็นถึงประเด็น

๑.๑) ประวัติหนังสือ

-สถานที่แต่ง ผู้แต่ง ต้นฉบับเป็นภาษาอะไร ปัจจุบัน

อยู่ที่ไหน ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ ฯลฯ

๑.๒) ประวัติผู้แต่ง

-ชาติภูมิ การศึกษา อาชีพ การทำงาน สันชีวิต ฯลฯ

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๒) ประเด็นที่ ๒ ลักษณะคำประพันธ์ = ควรวิเคราะห์ให้
เห็นถึงประเด็น ๒ ประเด็น

๑.๑) ประเด็นแรก แบบร้อยแก้ว มี ๒ ประเภท

(๑) บันเทิงคดี

(๒) สารคดี

แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

(๑) **บันเทิงคดี** ควรวิเคราะห์ประเด็น

-รูปแบบ เช่น เรื่องสั้น เรื่องนวนิยาย

-เนื้อหา เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก เป็นต้น

-กลวิธีการแต่ง เช่น การดำเนินเรื่องแบบใด (เล่า

ตามลำดับเวลา เล่าย้อนกลับ เป็นต้น

-สำนวนภาษาที่ใช้ เช่น แบบโวหาร บรรยาย

พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร เป็นต้น

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

(๒) สารคดี ควรวิเคราะห์ประเด็น

- รูปแบบ เช่น ความเรียง จดหมายเหตุ บันทึกเหตุการณ์
บันทึกความจำ คำบรรยาย เป็นต้น
- เนื้อหา เช่น โครงเรื่อง (หัวข้อย่อย หัวข้อสำคัญ แนวคิด)
เนื้อเรื่อง (เรื่องอะไรบ้าง ส่วนนำ ตัวเรื่อง ท้ายเรื่อง) เป็นต้น
- กลวิธีการแต่ง เช่น เรียบง่ายหรือซับซ้อน ขึ้นตอนนำเสนอ
เป็นลำดับหรือไม่ มีหัวข้อหลัก/รองหรือไม่) เป็นต้น
- สำนวนภาษาที่ใช้ เช่น ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่
เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ สำนวนชัดเจนหรือไม่ ฯลฯ

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ลักษณะคำประพันธ์แบบร้อยกรอง มี ๓ แบบ

(๑) บรรยาย

(๒) พรรณนา หรือ รำพึงรำพัน

(๓) บทละคร

**แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ประเภทร้อยกรอง ทั้ง ๓ แบบ ควรวิเคราะห์

- รูปแบบคำประพันธ์เป็น กลอน กาพย์ โคลง เป็นต้น
- เนื้อหา เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก เป็นต้น
- กลวิธีการแต่ง เช่น ความไพเราะ วิธีการแต่ง เป็นต้น
- ภาษาที่ใช้ เช่น สำนวนโวหาร ศิลปะการแต่ง

อุปมาอุปไมย เป็นต้น

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

-ลีลาการแต่งประเภทร้อยกรอง

การใช้ใช้ถ้อยคำเพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ตาม มี ๔ แบบ

คือ

(๑) แบบเสาวรจนี หรือ ชมโฉม

(๒) นารีปราโมทย์ หรือ บทเล่าโลม

(๓) พิโรธวาทัง หรือ บริภาษ

(๔) สัลลาปังกพิสัย หรือ บทคร่ำครวญ

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๓) ประเด็นที่ ๓ เรื่องย่อ ควรวิเคราะห์ในประเด็น

-เรื่องอะไร เกิดที่ไหน เมื่อใดอย่างไร มีสาระสำคัญอะไร มีเหตุการณ์หรือความเกี่ยวข้องระหว่างตัวละครอย่างไร เป็นต้น

๔) ประเด็นที่ ๔ เนื้อเรื่อง

-โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก เป็นอย่างไร ประสมกลมกลืนกันไหม เป็นต้น

** แนวทางการวิเคราะห์งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๕) ประเด็นที่ ๕ แนวคิด จุดมุ่งหมาย ควรวิเคราะห์ในประเด็น
-เจตนาของผู้เขียน สิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้ผู้อ่าน
คิด ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค เป็นต้น

๖) ประเด็นที่ ๖ คุณค่าของวรรณกรรม ควรวิเคราะห์ประเด็น
-คุณค่าด้านวรรณศิลป์ เนื้อหาสาระ กลวิธีนำเสนอ คุณค่า
ด้านสังคม คุณค่าด้านการประยุกต์ใช้ เป็นต้น

งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ

งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ

งานวิจัยและงานวรรณกรรมฯ ที่สำคัญแบ่งเป็นประเภท
ใหญ่ ๆ ได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑) งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

๒) งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ตารางแสดงตัวอย่างงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ

ที่	ชื่องานวิจัย	ชื่อผู้ทำวิจัย	ปีที่ทำวิจัย
๑	ทัศนคติของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน	พม.บุญเลิศ ธมฺมทสฺสี และคณะ	๒๕๔๗
๒	สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา	จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	๒๕๔๘
๓	การวิเคราะห์คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท: ความตายกับมรณัสสตี	สุชญา ศิริธัญญกร และคณะ	๒๕๔๘
๔	การฆ่าตัวตายในทัศนะของพระพุทธศาสนา	ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ และคณะ	๒๕๕๒

ตารางแสดงตัวอย่างงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ

ที่	ชื่องานวรรณกรรม	ชื่อผู้แต่ง	พ.ศ.ที่แต่ง
๑	คัมภีร์วิมุตติมรรค	พระอุปติสสะเถระ (ชาวศรีลังกา)	๖๐๙-๖๕๓
๒	คัมภีร์มหาวงศ์	พระมหานามะและคนอื่น ๆ (ชาวศรีลังกา)	ม.ป.ป.
๓	เตภูมิกถา	พญาลีไท	๑๘๘๘
๔	คัมภีร์มังคลัตถที่ปนี	พระสิริมังคลาจารย์	๒๐๖๐-๒๐๖๗
๕	พุทธธรรม	พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)	๒๕๑๔

สรุปท้ายบทที่ ๑

๑. งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

๑.๑) ความหมาย คือ งานที่ต้องทำเกี่ยวกับการค้นคว้า การรวบรวม การตรวจตรา การสอบสวนหรือการเลือกเฟ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริง ทางด้านพระพุทธศาสนา

๑.๒) จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อบรรยาย อธิบาย ทำนาย และเพื่อควบคุม ซึ่งจะทำให้รู้จักตนเอง เอาไปใช้ในวิชาการสมัยใหม่ในสาขาต่างๆ อันจะส่งให้เกิดความเป็นผู้นำและช่วยแก้ไขปัญหาสังคมได้ด้วย

สรุปท้ายบทที่ ๑

๑.๓) ลักษณะฯ คือ การแสวงหาความรู้ ความจริงระดับสูงที่เรียกว่า ภาวนามยปัญญา ต้องใช้เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการของวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยใช้สมถกัมมัฏฐานเป็นพื้นฐานแล้วเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานต่อยอด

๑.๔) ประเภทฯ คือ สามารถนำเกณฑ์ของการวิจัยทั่วไปมาใช้ในการแบ่งประเภทตามลักษณะต่างๆ

๑.๕) ขอบเขตฯ คือ ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านตัวแปร ด้านเนื้อหา และด้านระยะเวลา

สรุปท้ายบทที่ ๑

๑.๖) ประโยชน์ๆ คือ เกิดความรู้ใหม่ นำไปใช้แก้ไขปัญหา และ พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ได้ ฯลฯ

สรุปท้ายบทที่ ๑๒. งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๒.๑) ความหมาย

หมายถึง งานเขียน หนังสือทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา โยชนา รวมไปถึงงานเขียนด้านพระพุทธศาสนารูปแบบอื่น ๆ ด้วย

๒.๒) จุดมุ่งหมาย

เพื่อเน้นการสอนคนให้รู้จักละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี และมีจิตใจที่สะอาด

๒.๓) ลักษณะมี ๒ ลักษณะ คือ วรรณกรรมที่นำ
เนื้อหาจากพระไตรปิฎกหรือจากคัมภีร์อื่นๆ โดยตรงมา
แปลใหม่โดยแทรกหลักธรรมลงไป และวรรณกรรมที่นำ
แนวคิดทางพระพุทธศาสนามาแต่งเพื่อแสดงความเลื่อมใส
ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

๒.๔) ประเภท แบ่งตามลักษณะการประพันธ์ ตามเนื้อ
เรื่อง ตามการถ่ายทอด ตามต้นกำเนิดวรรณกรรม ตาม
รูปแบบวัสดุและสื่อที่เสนอ และแบ่งตามแหล่งกำเนิดของ
วรรณกรรม

๒.๕) การวิเคราะห์ คือ การแยกออกเป็นส่วนๆเพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ สามารถมองเห็นรายละเอียดของสิ่งที่แยกออกมานั้นได้ชัดเจน

๒.๖) วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับ คือ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมนั้นๆ

๒.๗) งานวรรณกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เถภูมิกถา
มังคลัตถทีปนี วิมุตติมรรค พุทธธรรม เป็นต้น

คำถามท้ายบทที่ ๑

๑. ความหมายของงานวิจัยทั่วไปและงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา คืออะไร ?
๒. จงบอกจุดมุ่งหมายของงานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา มาดู มีอะไรบ้าง
๓. ความหมายของวรรณกรรมทั่วไป และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา คืออะไร
๔. งานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนามีลักษณะอย่างไร
๕. วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามีลักษณะอย่างไร

คำถามท้ายบทที่ ๑

- ๖.ประเภทของงานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา
จำแนกได้อย่างไรบ้าง
- ๗.ประเภทของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา จำแนกได้อย่างไร
บ้าง
- ๘.ขอบเขตของงานวิจัยทั่วไป และงานวิจัยทางพระพุทธศาสนามี
อย่างไรบ้าง จงอธิบาย
- ๙.จงบอกประโยชน์ที่ได้จากการศึกษางานวิจัยและวรรณกรรมทาง
พระพุทธศาสนามีอะไรบ้าง
- ๑๐.จงบอกชื่องานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ
มาอย่างละ ๖ ชื่อ